Kim byli przodkowie dzisiejszych opolan? (Historia)

Miasto
Kultura

12.01.2024 g. 09:33

Zapraszamy do lektury nowego cyklu historycznego, w którym we współpracy z profesor Anną Pobóg-Lenartowicz z Instytutu Historii Uniwersytetu Opolskiego przybliżamy wielowiekową historię naszego miasta i wybrane ciekawostki z nią związane.

Tajemniczy Opolini

W połowie IX wieku anonimowy mnich z klasztoru w Ratyzbonie opisał kraje leżące na północ od Dunaju, a wśród nich wymienił „Opolini civitates XX”. Informacje tę uważa się powszechnie za pierwszą wzmiankę o plemieniu Opolan. Zastanawiająca jest zarówno nazwa plemienia, jak również podana liczba civitates, którą badacze interpretują jako liczbę grodów. Na tle bowiem plemion sąsiednich, które pojawiły się w dokumencie nazywanym **„Geografem Bawarskim”**, Opolanie prezentują się wręcz imponująco. Dla porównania, zdaniem autora kroniki, Ślężanie mieli dysponować 15 grodami, a Wiślanie – ani jednym. Na terenie dzisiejszego Górnego Śląska wymieniono jeszcze plemię Gołęszyców, których siedziby znajdowały się na współczesnym pograniczu śląsko-morawskim. Czy to możliwe, że na stosunkowo niewielkim terenie, na dodatek mocno zalesionym, funkcjonowało aż 20 grodów należących do Opolan? Nie wiemy też, który z nich był główną siedzibą opolskiego plemienia i czy od niego dzisiejsze Opole wzięło swoją nazwę.

Wizualizacja grodu na Opolskim Ostrówku. Opolska Fundacja Filmowa OFFilm

Opole czy O!Pole?

Popularna legenda mówi, że nazwa Opola jest związana z pewnym anonimowym księciem, który zabłądził w lesie i gdy wreszcie odnalazł polanę miał krzyknąć: O!Pole! Później na tym miejscu zbudowano miasto, któremu nadano nazwę Opole. W

tej historii prawdziwe jest tylko to, że w tym czasie okolice naszego miasta były mocno zalesione i można było w nich zabłądzić. W rzeczywistości nazwa miasta wzięła się od „opola”, czyli podstawowej jednostki terytorialnej wśród plemion słowiańskich. Funkcjonowanie opoli było oparte na wspólnocie sąsiedzkiej. Na mieszkańcach takiej wspólnoty ciążyło szereg powinności, różne daniny oraz służba wojskowa. Co ciekawe, opola przetrwały na terenie Polski aż do XIII wieku, a więc do momentu pojawienia się kolonizacji na tak zwanym prawie niemieckim. Prawdopodobnie od licznych opoli wywodzi się też nazwa plemienia Opolan. Jeszcze inną wersję podaje średniowieczna, zaginiona obecnie, kronika dominikanów opolskich, według której nazwa naszego miasta miała pochodzić od licznie rosnących nad Odrą topoli (popolia – Opolia).

Rekonstrukcja chaty na opolskim Ostrówku na wystawie "Opole – gród, miasto, stolica regionu" w Muzeum Śląska Opolskiego. Fot. Michał Grocholski

Mieszko wybrał Ostrówek?

Obecna historia Opola zaczyna się w roku 985. To wówczas wojska Mieszka I zajęły Śląsk. Świadczą o tym ślady pożarów odnalezione w kilku najważniejszych miejscach tego regionu: Głogowie, Wrocławiu oraz Opolu. Drewniane pozostałości zostały datowane metodą analizy węgla C 14. Wtedy to w kluczowych miejscach Śląska osadzone zostały załogi władcy Polan, swego rodzaju stanice wojskowe, które miały zabezpieczać władzę Mieszka na tym obszarze. Taka stanica powstała też na opolskim Ostrówku. Trzeba przyznać, że miejsce wybrane przez wojów Mieszka, a może i samego władcę okazało się wyjątkowo trafne. Od tego czasu aż po dzień dzisiejszy, jest siedzibą rządzących miastem i regionem.

Artefakty z Ostrówka na wystawie "Opole – gród, miasto, stolica regionu" w Muzeum Śląska Opolskiego. Fot. Michał Grocholski

Czy Opole założyli wikingowie?

Wśród wielu przedmiotów odnalezionych w trakcie prowadzonych prac archeologicznych na opolskim Ostrówku są drewniane łódeczki, wystrugane z kory

zabawki dziecięce. Zachowało się ich ponad sto, a znajdują się między innymi w zasobach Muzeum Śląska Opolskiego. Nie byłoby w tym nic dziwnego, gdyby łódeczki te nie wyglądały jak łodzie należące do wikingów. Skąd zatem na niewielkiej opolskiej wysepce łodzie wikingów? Czyżby Opole założyli wikingowie? Niekoniecznie. Po pierwsze, łodzie te były wówczas w powszechnym użyciu w całej Europie, ze względu na swoje rozliczne zalety. Po drugie, wikingowie trudnili się wówczas także handlem, stąd bardzo prawdopodobne jest, że dopływali ze swymi towarami także do opolskiego Ostrówka. Musimy też pamiętać, że wojownicy normańscy byli również na usługach pierwszych Piastów, o czym świadczą ich liczne pochówki, zwłaszcza na obszarze Wielkopolski.

Drewniane zabawki - łódeczki, znalezione podczas wykopalisk na opolskim Ostrówku. Muzeum Śląska Opolskiego. Fot. Michał Grocholski

Zapraszamy również do obejrzenia filmu "Opole - Miasto legend i tajemnic" zrealizowanego przez Opolską Fundację Filmową OFFilm. Z pierwszego odcinka tego

filmu dowiecie się, jak wyglądało życie na opolskim Ostrówku i jakie były początki miasta Opola.

Opracował Łukasz Śmierciak
Na podstawie „Od Opola do Opola. Popularna historia miasta” autorstwa Anny Pobóg-Lenartowicz

Artykuł ukazał się w styczniowym wydaniu magazynu "Opole i Kropka":
www.opole.pl/dla-mieszkanca/aktualnosc/zapraszamy-do-lektury-urodzinowego-magazynu-opole-i-kropka

Dane kontaktowe
Wydział Kultury, Promocji i Komunikacji Społecznej

Tagi
historia Opola
Opole i kropka